

Länsstyrelsen
Örebro län

Raoul Hjærtström
Direkt: 019/19 30 68
raoul.hjartstrom@t.lst.se
Fax: 019/19 30 26

L2125
1(5)

BESLUT
2009-03-17

Dnr: 432-05023-2007

SWEDISH NATIONAL HERITAGE BOARD
RIKSANTIKVARIÉAMBETET

SWEDISH NATIONAL HERITAGE BOARD
RIKSANTIKVARIÉAMBETET

2009-04-22

Dnr:.....

**Byggnadsminnesförklaring av
Trefaldighetskyrkan i Örebro, Kv. Färgeriet
2, Södra Strandgatan 3, Nikolai församling,
Örebro kommun, Närke.**

För kännedom till:

Riksantikvarieämbetet

Lantmäterimyndigheten i Örebro
län

Örebro läns museum

Beslut

Med stöd av 3 kap 1 § lagen (1988:1950) om kulturminnen m. m. (KML) förklarar Länsstyrelsen Trefaldighetskyrkan i Örebro, Kv. Färgeriet 2, Södra Strandgatan 3 som byggnadsminne. Byggnaden markeras genom skraffering på bifogade karta.

Med stöd av 3 kap 2 § KML meddelar länsstyrelsen samtidigt följande skyddsbestämmelser:

Byggnaden får inte rivas.

Byggnaden får inte till sin exteriör byggas om eller på annat sätt förändras.

I de på bifogade ritning med kryss markerade rummen A får inte fast inredning borttagas, flyttas eller på annat sätt förändras. Till fast inredning räknas bl a golv, tak, lister, paneler, dörrar, dörr- och fönsterfoder, bänkinredning och väggmålningar.

I det på bifogade ritning med kryss markerade rummet B får inte läktarbarriär, kassettindelad tak, dörrar, golvlister, fönster- och dörrfoder borttagas flyttas eller på annat sätt förändras.

I det på bifogade ritning med kryss markerade rummet C får inte dörrar, golvlister, fönster- och dörrfoder borttagas, flyttas eller på annat sätt förändras.

Vård- och underhållsarbeten på byggnaden skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar. Underhållet skall ske med material och metoder som är anpassade till byggnadens egenart.

Bilagor:

Karta

Hur man överklagar
Länsstyrelsens beslut

2009-04-24 beslöt: Sha
Kopia till: M. J. - M. J. - M. J.

Länsstyrelsen
Örebro län

BESLUT
2009-03-17

Dnr: 432-05023-2007

Upplysningar:

Länsstyrelsen lämnar råd ifråga om underhållet av byggnaden.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen enligt 3 kap 14 § kulturminneslagen lämna tillstånd till att byggnadsminnet ändras i strid mot skyddsbestämmelserna.

Enligt 3 kap 21 § KML tillämpas beslut enligt 3 kap 1 § utan hinder av att talan förs mot beslutet.

Redogörelse för ärendet

Frågan om byggnadsminnesförklaring av Trefaldighetskyrkan har under en längre tid varit föremål för diskussioner mellan Länsstyrelsen och byggnadens ägare, Örebro Metodistförsamling. Länsstyrelsen gjorde 1999 en utredning för byggnadsminnesförklaring av byggnaden.

Ett förslag till skyddsbestämmelser utarbetades 2008-03-17. Örebro Metodistförsamling har i skrivelse till Länsstyrelsen 2008-09-22 accepterat byggnadsminnesförklaringen med tillhörande skyddsbestämmelser.

Riksantikvarieämbetet har 2008-03-26 tillstyrkt en byggnadsminnesförklaring med de skyddsbestämmelser som Länsstyrelsen föreslagit.

Örebro Läns Museum har 2008-04-09 tillstyrkt byggnadsminnesförklaringen med de skyddsbestämmelser som Länsstyrelsen föreslagit.

Örebro kommun, byggnadsnämnden, har i yttrande 2008-04-11 tillstyrkt byggnadsminnesförklaringen med de skyddsbestämmelser som Länsstyrelsen föreslagit. Kommunen anser det var mycket betydelsefullt att Trefaldighetskyrkan med sin välbevarade exteriör och interiör bevaras för framtiden och ges ett starkt skydd för sina kulturhistoriska värden.

Historik

Under mitten av 1800-talet växte sig den frikyrkliga väckelsen stark inom Örebro län, vilket ledde till att missionshus och kapell började uppföras. Nybyggandet var särskilt intensivt från 1870-talet fram till tiden omkring sekelskiftet 1900. Dessa byggnader uppfördes som regel med frivilliga krafter och under knappa ekonomiska omständigheter. På landsbygden fick de en enkel och anspråkslös utformning med tydlig förankring i den lokala byggnadstraditionen. De tidiga missionshusen fick samma utformning som de profana byggnaderna; sadeltak, faluröda timmerväggar och vitmålade snickeridetaljer. Först under 1900-talet fick de en mer kyrkligt präglad gestaltning. I städerna däremot, t.ex. Örebro, fick frikyrkobyggnaderna från början en påkostad och medveten arkitektonisk gestaltning, och flera av dem är än idag karaktärsbyggnader i stadsbilden. Trefaldighetskyrkan i Örebro är ett sådant exempel.

Metodistförsamlingen i Örebro grundades 1869 och är en av samfundets äldsta församlingar i landet. Som möteslokal användes från början övervåningen på en smedja vid Nygatan. Församlingen växte dock snabbt och redan 1871 togs ett nyuppfört kapell i bruk. Kapellet fick namnet "Salem", församlingen fortsatte att växa och behövde snart nya lokaler för sin verksamhet. År 1906 tillsattes en kommitté med syfte att undersöka församlingens möjligheter att uppföra en större och mer ändamålsenligt kyrka.

År 1908 förvärvade församlingen en tomt vid den då nyanlagda Södra Strandgatan för att där uppföra en ny kyrkobyggnad. På tomten skulle man också bygga två bostadshus för uthyrning för att på så sätt skapa en långsiktig finansiering av kyrkobygget och församlingens verksamhet. En av Örebros då ledande arkitekter, Vilhelm Renhult, anlätades som arkitekt för både kyrkobyggnaden och bostadshusen. Söndagen den 12:e december 1909 invigdes Trefaldighetskyrkan av metodistbiskopen William Burt från New York.

Vilhelm Renhult (1876 - 1948) var verksam som arkitekt i Örebro från ca 1905 till slutet av 1930-talet. Han hör till sin tids mest produktiva arkitekter och har ritat ca 100 byggnader i Örebro. Renhult var mest produktiv under den intensiva byggperioden under 1900-talets två första decennier. Hans arkitektur är under den tiden präglad av den då rådande jugendstilen. Inom denna stilriktning var är det i synnerhet den s.k. "Wienersecessionen" som påverkade stildragen i Renhults arkitektur. I

Länstyrelsen
Örebro län

BESLUT
2009-03-17

Dnr: 432-05023-2007

hans arkitektur finns också tydliga influenser från den svenska nationalromantikens arkitekter som Carl Westman, Erik Lallerstedt och Ragnar Östberg.

Renhult var produktiv, mångsidig och skicklig som arkitekt. Hans arkitektur och byggnader präglar i hög grad stadsbilden i dagens Örebro. Hans produktion omfattar huvudsakligen bostadshus, men han ritade även flera fabriksbyggnader, den mest intressanta är skofabriken Oskaria från 1910-talet. Han ritade tre frikyrkobyggnader i Örebro; Trefaldighetskyrkan, Betlehemskyrkan och Immanuelskyrkan.

Trefaldighetskyrkan är en av Renhults arkitektoniskt mest intressanta byggnader, den är också ett av de mest framstående exemplen på metodistisk kyrkoarkitektur i Sverige. Kyrkobyggnaden och dess tillkomst finns grundligt beskriven i Göran Alms avhandling från 1974 om de svenska metodistkyrkornas arkitektur, "Enkel men värdig". Göran Alm bedömer den i sin helhet vara ett av de "stätligaste" exemplen på metodistisk kyrkoarkitektur i Sverige. Själva kyrkorummet beskriver han som "ett av de mest monumentala som den svenska metodismen kan uppvisa". Trefaldighetskyrkan har också alltsedan den uppfördes varit en av de bärande komponenterna i stadsmiljön kring Örebro slott, som är stadens främsta kulturhistoriska karaktärsmiljö.

Den tomt som församlingen förvärvade för sitt kyrkobygge har ett mycket representativt läge i stadens absoluta centrum. Tomten har en mycket oregelbunden form som ställde höga krav på arkitekten för att skapa en både funktionell och gestaltningmässigt fungerande byggnad i den mycket krävande miljön.

Byggnaden består exteriört av ett antal olika byggnadskroppar som sammanfogats till en helhet. Stilmässigt präglas fasaderna av uppländsk tegelgotik med sina höga gavlar, branta sadeltak med takryttare och rika blinderingar. Portaler och fönsterformer är tydligt inspirerade av den engelska tudorstilen.

Interiören är stilmässigt mer konsekvent genomförd än exteriören. Själva kyrkorummet präglas helt av engelsk tudor och sengotik. De höga väggarna förbinds av en takkonstruktion med öppna takstolar som i sina former associerar till de takkonstruktioner som vi möter i England under medeltiden och renässansen.

Kyrkorummet har sex fönster som har blyinfattat glas med huvudsakligen vegetativ utsmyckning, främst i form av vinrankor.

Bänkar, läktarbarriärer och övriga snickerier har en ljus ekimiterande målningsbehandling. Korets väggar har en vinröd bröstningsmålning med draperingar och en bård med jugendinspirerat vegetativt mönster.

Belysningen består av tre stora takkronor och vägglampetter i jugendstil

Kyrkorummet har en mycket välbevarad ursprunglig karaktär, det gäller också de angränsande garderobsutrymmena och entréhallen med sina trappor.

Motivering

Frikyrkorörelsen har under lång tid haft en stark position i Örebro län, det gäller i synnerhet perioden under senare delen av 1800-talet och 1900-talets början som avsatt spår i form av många frikyrkobyggnader i hela länet. Trefaldighetskyrkan i Örebro är länets arkitekturhistoriskt mest genomarbetade och värdefulla frikyrkobyggnad. Den är också en framträdande karaktärsbyggnad i Örebros historiska stadskärna. Byggnaden har också genomgående en osedvanligt välbevarad ursprunglig karaktär och räknas idag till de arkitektoniskt mest framträdande exemplen på Metodistkyrkans arkitektur i Sverige.

Trefaldighetskyrkan har också ett musikhistoriskt värde, genom att tenoren Jussi Björling, en av vår tids allra främsta sångare, gjorde sitt första offentliga framträdande i kyrkan som fyraåring år 1915.

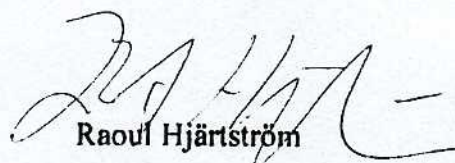
Genom sin välbevarade ursprungliga karaktär och stora arkitektur- och bebyggelsehistoriska värde fyller Trefaldighetskyrkan i Örebro väl kraven i 3 kap 1 § kulturminneslagen – ”synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde” – för att skyddas och bevaras som byggnadsminne.

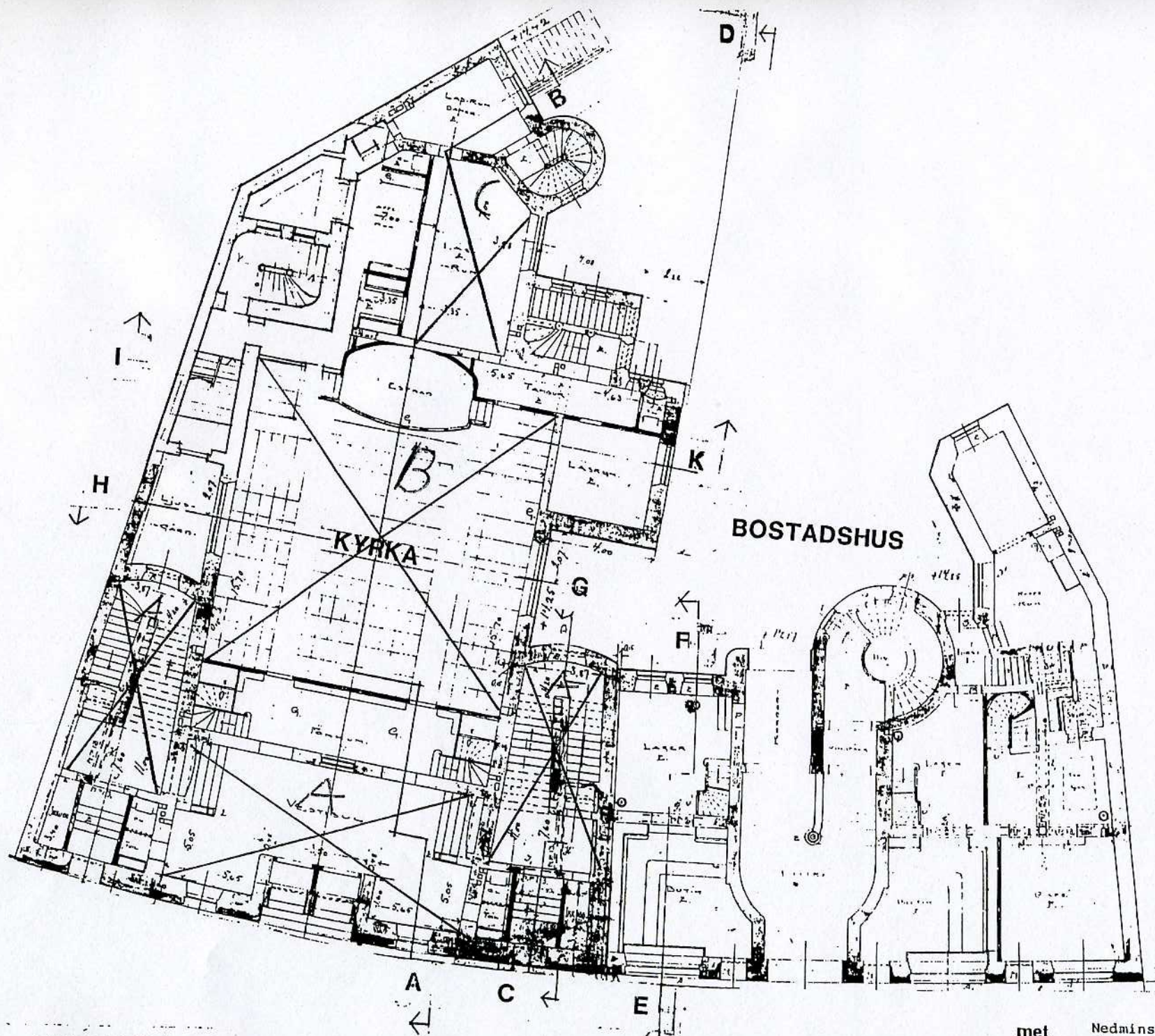

Detta beslut kan överklagas hos länsrätten i Örebro län.

I handläggningen av detta ärende har deltagit landshövding Rose-Marie Frebran, beslutande, länsassessor Per Undén och bitr länsantikvarie Raoul Hjærtström, föredragande.

Rose-Marie Frebran

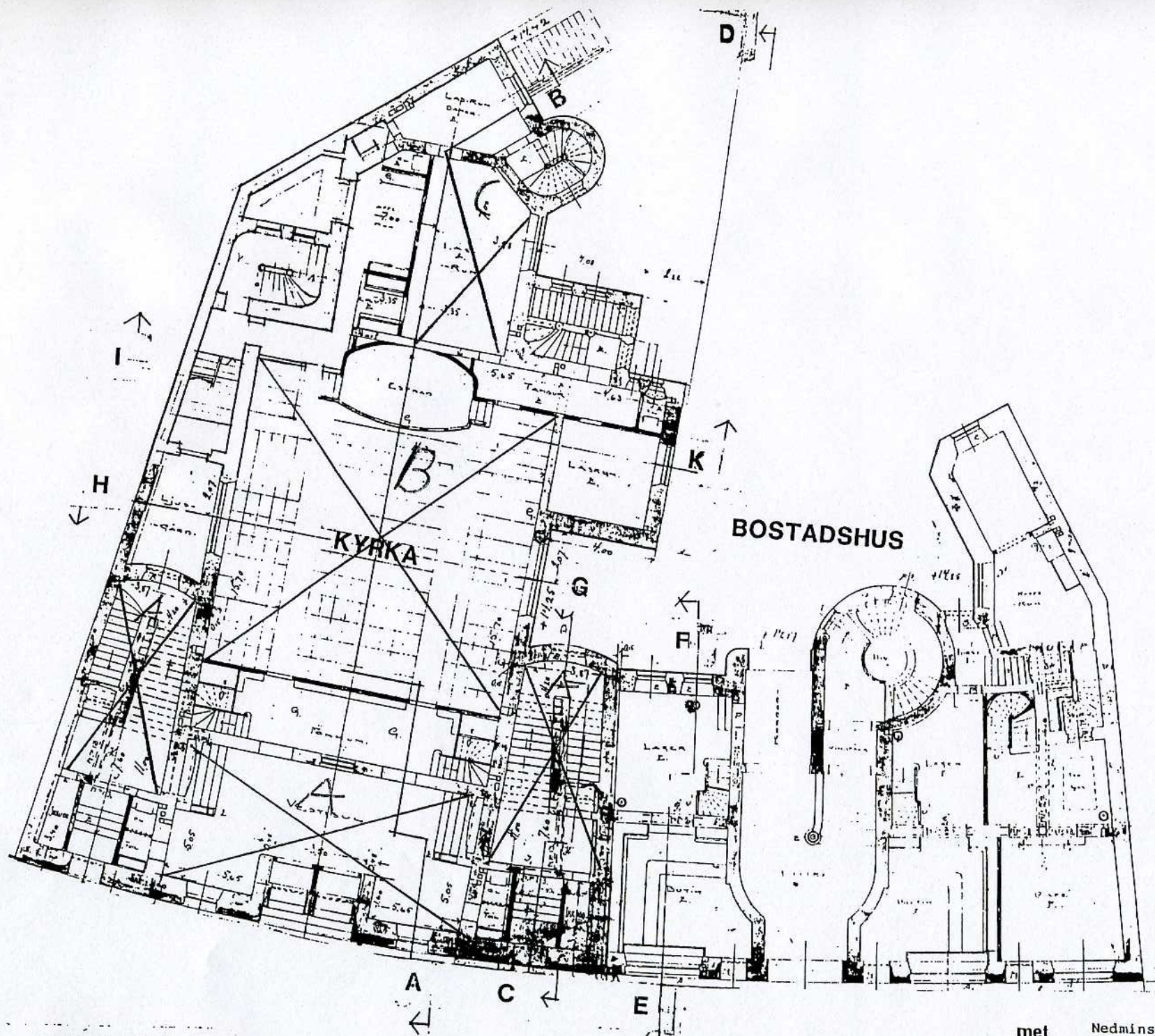

Raoul Hjærtström

BOTTENVÄN

SKALA 10 50 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 met.

Nedminskning av originalritning
 daterad juni 1908,
 arkitekt Vilhelm Reihult

BOTTENVÄN

SKALA 10 50 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 met.

Nedminskning av originalritning
daterad juni 1908,
arkitekt Vilhelm Reihult